

ÕIGUSKANTSLER

Pr Estelle Laane
Eesti kriminaalhooldusametnike
ametiühingu usaldusisik
estelle.laane@just.ee

Teie 9.05.2011 nr
nr 6-1/110736/1102693,
Õiguskantsler 26.05.2011 6-1/110739/1102693

Vastus avaldusele

Austatud Estelle Laane

Pöördusite minu poole avaldusega ning tõstasite mitmed kriminaalhooldusametnike tegevust puudutavad küsimused.

Tutvusin avaldusega ning esitan alljärgnevalt oma vastused tõstatatud küsimustele.

1. Kriminaalhoolduse uued standardid

1.1. Küsisite, kas 22.02.2011 vangla direktorite nõupäeval heaks kiidetud kriminaalhoolduse uued standardid¹ on täitmiseks kohustuslikud või mitte.

Tutvusin viidatud dokumendiga, milles on selgitatud, et kriminaalhoolduse standardite näol on tegemist tööjuhise, parima praktika kogumikuga, mille järgimine on ametkonna siseselt kohustuslik; ning et standardites sätestatu kehtib niivõrd, kui muud õigusaktid ei sätesta teisiti.

Õiguslikult on standardi näol tegemist üldise iseloomuga halduse siseakti, halduseeskirjaga, mis täpsustab seaduse või määrusega haldusorganile antud kaalutusõiguse ja määratlemata õigusmõistete kasutamise seonduvat, ja mille eesmärgiks on tagada haldusorgani ühetaoline praktika.

Leian, et halduseeskiri võib iseenesest aidata kaasa Põhiseadusest tuleneva võrdse kohtlemise põhimõtte tagamisele (võrdseid juhtumeid käsitletakse sarnaselt) ning samuti õiguskindlusele (avaliku võimu tegevus on n-ö etteaimatav). Teisalt ei välista halduseeskiri täiesti ametniku kaalutusõigust. Ametnik peab otsuse tegemisel lähtuma Põhiseaduse §-st 3 tulenevast seaduslikkuse põhimõttest, mistõttu ei vabasta ükski halduseeskiri kohustusest järgida seaduse või selle alusel antud määruse nõudeid.

¹ Kättesaadavad Justiitsministeeriumi veebilehel:

<http://www.vangla.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=53802/Kriminaalhoolduse+standardid+2011.pdf>

Riigikohus selgitas oma 16.01.2008 otsuse 3-3-1-81-07 punktides 13 ja 14, et haldusesisene akt (halduseeskiri) on esmajärjekorras suunatud haldusele enesele ning on siduv haldusorganile. 29.03.2006 otsuses 3-1-1-16-06 märkis Riigikohus lisaks, et halduseeskirja mittejärgmine võib kaasa tuua distsiplinaarvastutuse.²

Kaalumisreeglite kehtestamist eelkõige haldusele enesele suunatud halduseeskirja vormis võib pidada iseenesest põhjendatuks. Kuigi halduseeskiri peab abistama haldusorganit edaspidise kaalutusõiguse teostamisel, ei tohi eeskiri kaalumist takistada ega välistada. Haldusel peab olema põhjendatud juhtudel ning konkreetse juhtumi asjaolusid arvestades õiguspärase kaalumisotsuse saavutamiseks võimalus ka halduseeskirjas sätestatud piire ületada. Seejuures tuleb halduseeskirja kohaldades järgida võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtteid.

Nii on kriminaalhoolduse standardid halduseeskirjana õiguslikult lubatavad ning haldusele endale siduvad (ametnikele täitmiseks kohustuslikud) eeldusel, et need on normihierarhia põhimõttest tulenevalt kooskõlas kõikide muude seadustega ega loo täiendavaid põhiõiguste ja vabaduste piiranguid ega ka täiendavat pädevust ja volitust ametnikele tegutsemiseks. Juhul, kui tekib olukord, mil standard ja seadus (või ka määrus) on vastuolus, tuleb jätta standard kohaldamata ja rakendada seadust.

1.2. Kriminaalhoolduse standardite eesmärgiks on juhtnööride andmine kriminaalhooldusametnikele, kuid standardites kehtestatu puudutab otseselt nii ligi 7300 kriminaalhooldusalust, kriminaalhoolduse partnerorganisatsioone kui ka kuriteo ohvreid. Küsisite, kuidas on tagatud uutes kriminaalhoolduse standardites (2011) kriminaalhooldusaluste õigused ja vabadused, mida võib piirata vaid kooskõlas Põhiseadusega ja seaduses sätestatud juhtudel? Kuidas on tagatud isikuandmete kaitse seaduse täitmine kannatanute suhtes?

Kirjeldate, et kriminaalhooldusametnikud apelleerivad legaalsuse printsiibile, kus võimu teostamine peab olema legaalne nii õigusakti sisu kui ka võimu teostamise viisi ja vormi poolest.

Kahtlemata tuleb Teie seisukohta toetada. Lisaks eelmisele küsimuse vastusele selgitan, et akti halduseeskirjadena kvalifitseerimine ei välista seda, et sätestatu avaldab mõju ka haldusevälistele isikutele nende suhetes avaliku võimuga. Halduseeskirja normid omandavad faktilise välismõju nende kohaldamise tulemusena.

Samas on tõepoolest väga oluline teadvustada ja järgida, et seaduslikkuse põhimõttest tulenevalt ei piiratakse nt kriminaalhooldusaluste õigusi ja vabadusi rohkem kui seda võimaldavad seadused (või nende rakendusaktid). Nii tuleb mh järgida ka kõiki isikuandmete kaitse seaduses sisalduvaid andmekaitseenõudeid ja –piiranguid.

2. Lisatasu maksmine kriminaalhooldusametnikele

2.1. Soovisite, et kontrolliksin Tallinna Vangla palgajuhendi Põhiseadusele ja seadustele vastavust seoses teenistusaastate (2.1.1.) ja akadeemilise kraadi (2.1.2.) eest lisatasu maksmise korraga.

² RKKKo 29.03.2006, 3-1-1-16-06 p 12: "Seega võib joobeseisundi tuvastamisel kõnealustes käskkirjades sätestatud nõuete järgimata jätmine tuua kaasa näiteks joobeseisundit tuvastanud politseiametniku distsiplinaarvastutuse, ent ei saa muuta joobeseisundi tuvastamise tulemust ebaseaduslikuks."

2.1.1. Lisatasu maksmist teenistusaastate eest vanglaametnikele ei reguleeri mitte avaliku teenistuse seaduse § 37 lg 2 (mis seab arvutamise aluseks ametipalga), vaid 01.01.2009 jõustunud vangistusseaduse § 136² (Väljateenitud aastate tasu).³ Nii on lisatasu arvutamise aluseks kas ametikoha madalaim palgamäär või kehtestatud palgamäär.

Normi vastuvõttes selgitati, et muudatusega täpsustatakse seda, et väljateenitud aastate tasu arvestatakse ametikoha madalaimast palgamäärast või kehtestatud palgamäärast.⁴ Täpsemaid selgitusi seletuskirjas ei esitatud.

Leian, et Tallinna Vangla palgajuhendi p 4.7, mis seab vanglaametnikele ja vanglas töötavale riigiametnikule väljateenitud aastate tasu maksmise aluseks teenistusaastate eest ametikoha madalama palgamäära, ei ole otsesõnu VangS §-ga 136² vastuolus. Küll võib tõstatada küsimuse, miks on Tallinna Vangla välistanud lisatasu arvutamise alusena „või kehtestatud palgamäära“, mis viitab analoogiale üldise avaliku teenistusega (ATS § 37). Juhul, kui viimane oleks ametnike jaoks soodsam, tuleks palgajuhendit vastu võttes vähemalt põhjendada vastavat kaalutusotsust (valikudiskretsiooni) ehk seda, miks valiti seadusandja loodud alternatiivist ainult üks.

Tõstataste lisaks küsimuse kriminaalhooldusametnike õiguspärase ootuse põhimõtte rikkumisest, sest kõne all on neile seadusega ette nähtud hüvitise vähendamine.

Arvestades, et VangS § 136² võeti Riigikogus vastu 20.03.2008 ning see jõustus seadusena 01.06.2008 ehk pikema aja jooksul, mis on ette nähtud seaduse üldiseks jõustumiseks (10 päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist), leian, et *vacatio legis* seaduse vastuvõtmise ja jõustumise vahel oli piisav.

2.1.2. Lisatasu maksmist akadeemilise kraadi eest vanglaametnikele reguleerib ATS § 38, mille kohaselt on lisatasu maksmise aluseks ametipalk.

Tallinna Vangla palgajuhendi punkti 4.6 kohaselt on ka vanglas lisatasu maksmise aluseks akadeemilise kraadi eest ametipalk.

Eeltoodud sätteid kõrvutades vastuolu ei nähtu, kuna palgajuhend ei arvesta antud lisatasu maksmisel mitte VangS § 136² erikorda, vaid üldist avaliku teenistuse seaduse alust.

2.2. Palusite minu õiguslikku hinnangut vanglas töötavate kriminaalhooldusametnike palgamäärade kohta. Selgitasite, et kriminaalhooldusametnik kinnitatakse ametisse kriminaalhooldusseaduse alusel ja talle kehtivad justiitsministri 07.05.2004 määrus nr 37 „Täiendavad kvalifikatsiooninõuded“⁵. Leiate, et kriminaalhooldusametnik on erialase haridusega vanemametnik, kellele peaks Tallinna Vangla palgajuhendi alusel kehtima ka vastav palgamäär, mis oleks võrreldav inspektor-kontaktisiku palgamääraga. Märkite, et teadaolevalt teeb inspektor – kontaktisik vanglas samalaadset tööd kriminaalhooldusametnikuga, mistõttu tuleks tagada võrdse kohtlemise põhimõte, mille kohaselt tuleb samaväärse töö eest tasuda ühtmoodi.

³ Vangistusseaduse § 136². Väljateenitud aastate tasu

(1) Vanglaametnikule makstakse väljateenitud aastate tasu teenistusaastate eest järgmiselt:

1) alates 5-aastasest teenistusstaazist – 5% ametikoha madalaimast palgamäärast või kehtestatud palgamäärast;
2) alates 10-aastasest teenistusstaazist – 10% ametikoha madalaimast palgamäärast või kehtestatud palgamäärast;
3) alates 15-aastasest teenistusstaazist – 15% ametikoha madalaimast palgamäärast või kehtestatud palgamäärast.

[...]

⁴ Kriminaalhooldusseaduse, vangistusseaduse ja kohtute seaduse muutmise seaduse eelnõu ja seletuskiri (169 SE).

Kättesaadav: <http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems&emshelp=true&eid=197926&u=20110519155507>

⁵ Kättesaadav Riigi Teatajast: <https://www.riigiteataja.ee/akt/845639>

Mõistan Teie kaalutlust ametnike võrdsest kohtlemisest, kuid ma ei pea õigeks asuda abstraktse normikontrolli raames seisukohale, kas antud juhul on võrdse kohtlemise nõue täidetud või mitte. See eeldaks täpset ülevaadet ametikohtade funktsioonidest ning ametijuhendite üksikasjalikku võrdlemist. Ning ka siis oleks võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise tõestamine erinevate ametikohtade tasustamise puhul abstraktselt väga keeruline, sest arvesse võivad tulla ka muud faktorid, nt töökeskkond vm, mis võib õigustada vanglas töötava ametniku erinevat kohtlemist. Arvestades, et esindate kriminaalhooldusametnike ametiühingut ehk esindusorganisatsiooni, siis pean käesoleval juhul õigeks mitte üle võtta esindusorganisatsiooni funktsiooni. Selgitan, et saan antud küsimuse uurimise lõppedes ning palgajuhendile vm töötasustamist reguleerivale aktile õigusliku hinnangu andmisel ning võimaliku rikkumise tuvastamisel teha üksnes ettepaneku või soovitus. Ombudsmani funktsiooni täites on õiguskantslerile seadusega ette nähtud üksnes nn pehmed meetmed (*soft law*). Seetõttu leian, et nii ametiühingule kui ka usaldusisikule seadustega⁶ ettenähtud pädevus võib osutada minu uurimisest tõhusamaks (kuni isiku esindamiseni töövaidlusorganism, mida mina õiguskantslerina teha ei saa).

Nii tunnustan Eesti kriminaalhooldusametnike ametiühingut ja Teid usaldusisikuna tegevuste eest ametiühingusse kuuluvate kriminaalhooldajate õiguste ja huvide tagamisel ning kutsun üles jätkama sotsiaalpartnerluse raames vm vormis arutelusid ministeeriumi või vanglaga. Pean väga oluliseks lahenduseks ka esindusorganisatsioonile ja usaldusisikule seadustega antud volitust esindada üksikisikut töövaidlusorganism. Leian, et just valdkondliku esindusorganisatsiooni tegevuse läbi või siis üksikisik konkreetsel üksikjuhul individuaalset kaebeõigust kasutades võib osutada antud küsimusele vastuse leidmisel tõhusamaiks lahenduseks.

3. Lisatasu akadeemilise kraadi eest

3.1. Tõstatasite küsimuse Vabariigi Valitsuse 06.06.2005 määruse nr 120 „Eesti Vabariigi kvalifikatsioonide ja enne 20. augustit 1991.a. antud endise NSV Liidu kvalifikatsioonide vastavuse“⁷ ja avaliku teenistuse seaduse § 38 p 1 tõlgendamisest.

Valdkondliku esindusorganisatsioonina leidsite, et määruse mõttes on kriminaalhooldusametnikel, kes on hariduse omandanud endise NSV Liidu haridussüsteemis ja saanud spetsialisti diplomi kõrgema kutsekvalifikatsiooni omandamise kohta, magistriskraad (määruse § 5). Samuti on Teie hinnangul neil ametnikel, kes on omandanud hariduse Eesti Vabariigis ja loetletud määruse § 12 lg 1 punktides 1 – 7, magistriskraad.

ATS § 38 näeb ette ametnikele lisatasu maksmise magistriskraadi eest.

Küsisite, kas lisatasu maksmisest keeldumine magistriskraadi eest, mis on omandatud NSV Liidu haridussüsteemis ja enne 01.06.2002, on õiguspärane.

Mõistan Teie kaalutlust küsimuse püstitamisel. Selgitan siiski, et kuigi sõna- ja mõistekasutuselt kasutatakse nii haridusseaduses, Vabariigi Valitsuse 06.06.2005 määruses nr 120 ja avaliku teenistuse seaduses mõistet „magistriskraad“, millest võiks tuletada ka *magistrite* faktilise võrdse kohtlemise, on minu hinnangul võimalik erineval ajahetkel magistriskraadi või sellele vastava hariduse omandanud isikute erinev kohtlemine.

⁶ Nt ametiühingute seadus, töötajate usaldusisiku seadus.

⁷ Kättesaadav Riigi Teatajast: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13116632>

Kuna ATS ei sisalda viidet haridusseadusele, mis seoks üheselt kahe seaduse mõistekasutuse, siis tuleb mõistet „magistrikraad“ lugeda määratlemata õigusmõisteks, mis tuleb seaduse rakendajal sisustada.

ATS § 38 üksnes formaalselt ning grammatiliselt tõlgendades võib tõepoolest jõuda järelduseni, et lisatasu akadeemilise kraadi eest tuleb maksta kõigile, kellel on magistrikraad. Samas on grammatiline tõlgendamine vaid üks võimalikest õiguse tõlgendamise viisidest. Lisaks tuleb arvestada veel ka seadusandja taht normi vastu võttes, kogu õigussüsteemi tervikuna ning normi eesmärki ja asja- ja ajakohasust tänapäeval.

ATS § 38 kehtib samal kujul alates 01.01.1996, mistõttu tuleb arvestada sellega, et Riigikogu pidas 1995. aastal seadust vastu võttes silmas magistritaset 01.01.1996 seisuga. Teatavasti oli toona võimalik omandada magistrikraadi nn 4+2⁸ süsteemi alusel. Sellest võib järeldada, et seadusandja tahteks oli ühelt poolt tunnustada lisatasu maksmisega neid ametnikke, kellel on teatud mahus omandatud teadmised ja teatud tasemel haridusele vastavad teadmised ning motiveerida teisi vastavat haridust omandama. Toona peeti magistrikraadi saamist suhteliselt kõrgeks saavutuseks⁹, mida see täna enam ei ole.

Vabariigi Valitsuse määruse nr 120 “Eesti Vabariigi kvalifikatsioonide ja enne 1991. aasta 20. augustit endise NSV Liidu kvalifikatsioonide vastavus” eelnõu seletuskirja kohaselt on NSV Liidu haridussüsteemis omandatud spetsialisti diplom (enamasti 5-aastase ülikooliõppe järel antud kvalifikatsioon) praeguses süsteemis võrreldav 3+2 süsteemi magistrikraadiga. Sellise võrdluse puhul on otseselt tuginetud mõlema õppekava ühisele eesmärgile - süvendatud erialateadmistega spetsialisti koolitus.¹⁰ Sellest järeldub, et ka antud haridus ei vasta 1996. aasta 4+2 haridussüsteemis omandatud magistrikraadile.

Alates 2003. aastast Eestis kehtima hakanud nn *Bologna* meetodil omandatakse magistrikraad 3+2 süsteemi alusel.¹¹

Kõrgharidussüsteemi muudatusest nähtub, et sama mõiste „magistrikraad“ omandas varasemaga võrreldes erineva sisu ja kvaliteedi - uue süsteemiga lühendati nii bakalaureuse kui ka magistriõpinguid ning nende omandamiseks nõutava õppetöö mahtu.

Uue süsteemi jõustudes võrdustati magistrikraadiga enne uue süsteemi rakendamist 4-aastaga bakalaureusekraadile vastav ning ka Teie avalduses nimetatud määruse §-s 5 nimetatud kvalifikatsioonile vastav haridus. Sellised isikud võisid ja võivad põhjendatult küsida, kas neil on tekkinud subjektiivne õigus ATS § 38 lisatasule magistrikraadi eest. Seadusandja kahjuks antud olukorra lahendust ei selgitanud ning rakendamiseks juhiseid ei andnud.

⁸ 4 aastat bakalaureuse ning 2 aastat magistriõppeks.

⁹ Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse talituse juhataja Annika Tina selgitus artiklis „Vana bakalaureusega ametnikud palgalisa ei saa.“. Postimees 04.05.2005. Kättesaadav:

<http://www.postimees.ee/050505/esileht/siseuudised/164783.php>

¹⁰ Seletuskiri Vabariigi Valitsuse määruse “Eesti Vabariigi kvalifikatsioonide ja enne 1991. aasta 20. augustit endise NSV Liidu kvalifikatsioonide vastavus” juurde. Kättesaadav:

http://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:r5xNzYTOfigJ:www.hm.ee/index.php?popup%3Ddownload%26id%3D4038+n%C3%B5ukogude+ajal+diplomi%C3%B5pe&hl=et&gl=ee&pid=bl&srcid=ADGEESgIYzmd7iu0ttyMe6DdR40N9bbf48JekJBgrr4Vi2YntdaaHyW2hKlVW7ruFqxHb115LuilcoV81PY_q7WSt3nl2gwIOByD428GLu66xTtWnvBjRNhREZUmZx52bb5vHTf0dy8o&sig=AHIEtBRypCMwEiSCAF8fSN2wIXWARD8YHw&pli=1

¹¹ Ülikooliseaduse ja rakenduskõrgkooli seaduse ning nendega seonduvate seaduste muutmise seadus. Jõustus 10.03.2003. Kättesaadav Riigi Teatajast: <https://www.riigiteataja.ee/akt/260772>

Uuele süsteemile ülemineku kohta selgitas Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse talituse juhataja, et muudatus seoses kõrgkooli lõpetamisel antavate kraadidega ei anna diplomiomaniikule uusi õiguseid, vaid loob erineval ajal saadud diplomite omanikele selguse, millised on nende võimalused edasises töös ja õppes. Eesmärgiks oli eri aegadel kõrghariduse saanute kvalifikatsioonide määramine, et tagada samaväärse tasemega lõpetanutele võrdsed õigused õpingute jätkamisel ning tööturul.¹² Nii nagu ka eespool välja toodud, siis ei ole 4+2 ja 3+2 süsteemides omandatud hariduse ja teadmiste maht samaväärsed.

Juba 2005. aastal selgitas Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse talituse juhataja Annika Tina lisaks, et nelja-aastase bakalaureuseõppe läbinud riigiametnikel ei maksa määruse jõustumise korral magistrikraadiga kaasas käivaid palgahüvesid oodata¹³, kuna muudatuse eesmärgiks oli üksnes eri aegadel kõrghariduse saanute kvalifikatsioonide määramine, et tagada samaväärse tasemega lõpetanutele võrdsed õigused õpingute jätkamisel ning tööturul.¹⁴

Nii on oluline omandatud hariduse kvalifikatsioon, mitte selle kraadi nimetus.

Rohkem teavet endiste ja tänaste kvalifikatsioonide vastavuse kohta on leitav Haridus- ja Teadusministeeriumi veebilehelt: <http://www.hm.ee/index.php?044874>

Lisaks sätte sõnastusele ja seadusandja tahtele tuleb kolmandana küsida, mis on ATS § 38 lisatasu maksmise eesmärk täna, 2011. aastal. Arvestades, et käesoleval ajal on taaskord ettevalmistamisel uus avaliku teenistuse seaduse eelnõu, mille aluseks on seoses parlamendi koosseisu vahetumisega menetlusest välja langenud samanimeline eelnõu¹⁵, võib tutvuda Riigikogu veebilehel olevate selgitustega. Seletuskirjast nähtub, et kaotada kavatakse senised automaatsed lisatasud, mida saadakse akadeemilise kraadi omamise, võõrkeelteoskuse ja teenistusaastate eest, samuti ei kavandata maksta edaspidi puhkusetootust. Muudatust põhjendati uue poliitilise valikuga muuta avaliku teenistuse motivatsioonipaketi rõhuasetust, suunates ressursse tööpanusega otseselt mitteseotud tasudelt ja hüvedelt tulemuste ning lisapanusega seotud tasudele. Seletuskirjas viidatakse AS EMOR poolt 2007. aastal läbi viidud uuringule avaliku teenistuse motivatsioonisüsteemi elementidega rahulolu ja nende pühendumise seose kohta.¹⁶ Uuringu kohaselt on seniste seaduses sätestatud lisatasude ja soodustuste rahuolu keskmine (3,3-3,4 – 5-skaalal), kuid pühendumise seisukohalt on tegemist faktoritega, mis mõjutavad ametnike panustamisvalmidust keskmisest vähem. Sellest järeldati, et täiendav panustamine seda tüüpi kindlatesse lisatasudesse ei anna ametnikkonna pühendumise kasvatamisel tulemust.

Eeltoodu alusel võib leida õigustust üldlevinud praktikale ATS § 38 tõlgendamisel viisil, mis ei võimalda nn võrdsustatud magistritele kraadi lisatasu maksta. Samas ei välista ma siiski teatud konkreetsel juhul lisatasu maksmist, mil 3+2 magistrikraadiga võrdsustatud haridus vastab omandatud õpet ja ainemahtu arvestades ATS § 38 magistrikraadile. See eeldab aga konkreetse juhtumi asjaolude ja omandatud hariduse sisulist hindamist.

Lisaks tuleb tõstatatud küsimuse puhul arvestada sellega, et kui tõlgendada ATS § 38 viisil, mis võimaldab 3+2 magistrikraadiga võrdsustatud hariduse alusel kraadi lisatasu maksta, siis võib see

¹² Annika Tina, Haridus- ja Teadusministeeriumi kõrghariduse talituse juhataja „Bakalaureusest ei saa magistrilt“. 13.05.2005 Postimees. Kättesaadav: <http://www.postimees.ee/130505/esileht/arvamus/165730.php>

¹³ Viide 9.

¹⁴ Viide 12.

¹⁵ Avaliku teenistuse seaduse eelnõu (538 SE). Kättesaadav Riigikogu veebilehelt: <http://www.riigikogu.ee/?page=eelnou&op=ems&emshelp=true&eid=673179&u=20110520140826>

¹⁶ Uuring on kättesaadav aadressil: <http://www.avalikteenistus.ee/?id=12319&tpl=1060>

suure tõenäosusega tähendada tuntavat koormust nii asutuse kui ka riigi eelarvele. Seda muidugi juhul, kui loobutakse ametniku lõpp-palga suuruse samaks jätmiseks palgakomponentide kombineerimisest.

Lõpetuseks soovin Teid minu poole pöördumise eest tänada. Pean minu teavitamist ning kaasamist praktikas tõusetunud probleemide lahendamisse oluliseks. Teisalt pean õigeks, et valdkondlikud esindusorganisatsioonid oleksid ise aktiivsed tõusetunud probleemide lahendamisel ning kasutaksid kõiki olemasolevaid, neile parlamendi poolt antud ning muid seaduslikke võimalusi. Seetõttu loobusin kõikide Teie tõstatatud küsimuste põhjalikust analüüsist leides, et olemasolevad ametiühingute ja usaldusisiku tegevust reguleerivad mehhanismid võivad osutada minu uurimisest ja tegevusest tõhusamaks. Tunnustan esindusorganisatsiooni aktiivseid ja alati mitte lihtsaid tegevusi oma liikmete õiguste ja huvide tagamisel.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

Koopia: Justiitsministeerium